Н. У. Антонава, Г. А. Галяш

Беларуская мова

Вучэбны дапаможнік для **1** класа
ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі
з рускай мовай навучання

Дапушчана
Міністэрствам адукацыі
Рэспублікі Беларусь

МІНСК
НАЦЫЯНАЛЬНЫ ІНСТЫТУТ АДУКАЦЫІ
2017

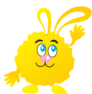
УДК 811.161.3(075.3=161.1)
ББК 81.2Беи-922
А72

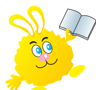
Р е ц э н з е н т ы:

доктар педагагічных навук, прафесар кафедры методык дашкольнай адукацыі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка» *Н. С. Старжынская*;
метадычнае аб'яднанне настаўнікаў пачатковых класаў дзяржаўнай установы адукацыі «Сярэдняя школа № 16 г. Мінска» (намеснік дырэктара па вучэбнай рабоце, настаўнік пачатковых класаў вышэйшай кваліфікацыйнай катэгорыі *Ю. В. Бялова*)

Умоўныя абазначэнні:

 — выканай маўленчае практыкаванне;

 — уважліва паслухай;

 — прачытай самастойна;

 — прачытай і запомні народную мудрасць.

Антонава, Н. У.
А72 Беларуская мова : вучэб. дапам. для 1-га кл. устаноў агул. сярэд. адукацыі з рус. мовай навучання / Н. У. Антонава, Г. А. Галяш. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2017. — 64 с. : іл.
ISBN 978-985-559-875-7.

УДК 811.161.3(075.3=161.1)
ББК 81.2Беи-922

ISBN 978-985-559-875-7

Змест

1

НАША МОВА

Беларусь
Polska
France
Język polski
БУКВАР
LE FRANÇAIS
LE FRANÇAIS

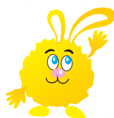

Як Мікітка сукенку з’еў

2

НАСТАЎНІЦА І ВУЧНІ

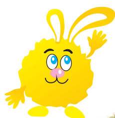

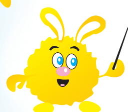

Азбука агарода

3

ВУЧЭБНЫЯ РЭЧЫ

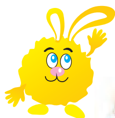

Чаму пачырванеў Вадзік?

4

ШКОЛЬНЫЯ ПАМЯШКАННІ

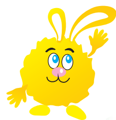

Вясёлы перапынак

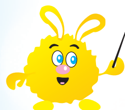

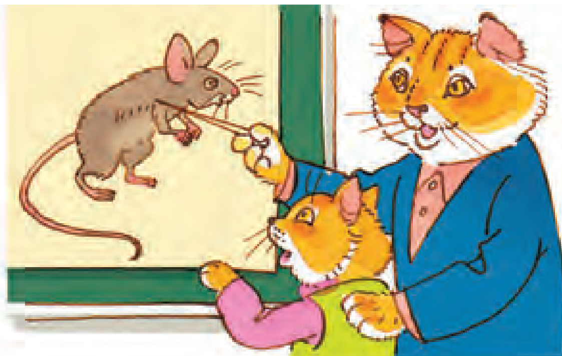

5

ВУЧЭБНЫЯ ЗАНЯТКІ

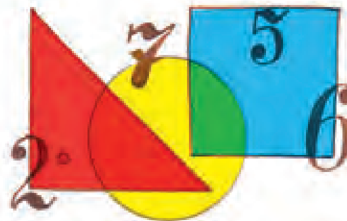
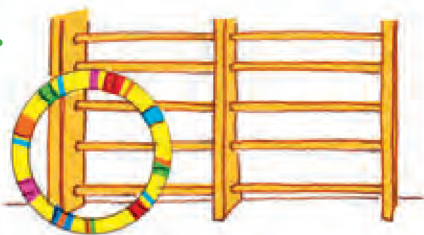
Якая літара лепшая?

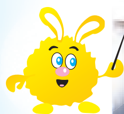
Расклад урокаў

Серада	Чацвер
1. 	1.
2. 	2.
3. 	3.
4. 	4.

6

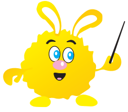
МАЕ СВАЯКІ

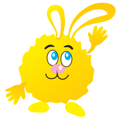

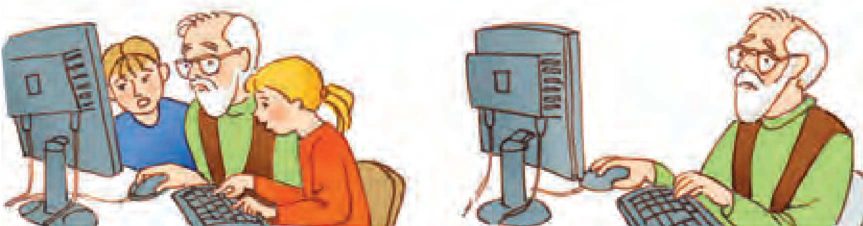

Дзед Францішак і інтэрнэт

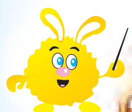

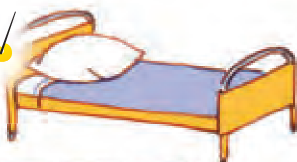

МАЯ КВАТЭРА

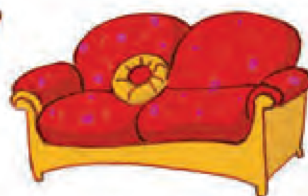

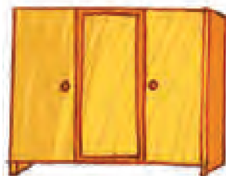

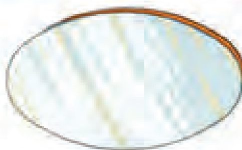

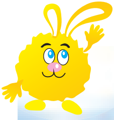

Лятаючае крэсла

РЭЖЫМ ДНЯ

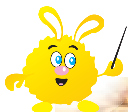

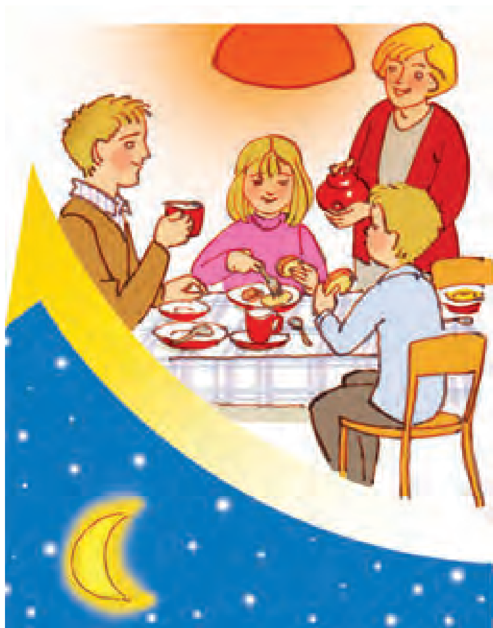

9

АСАБІСТАЯ ГІГІЕНА

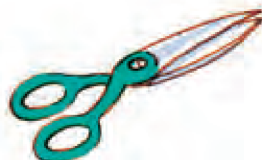

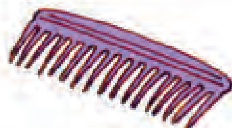

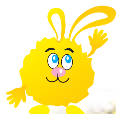

Лясная аптэка

АДЗЕННЕ І АБУТАК

?

Таня

шапка

шарф

?

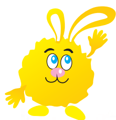

Алеся

Вось дык прагулка!..

Янка

ЗНАЁМІМСЯ З СЯБРАМІ

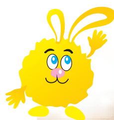

Коцік Петрык і мышка

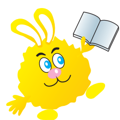

кот	даро́слыя каты́
мышка	мале́нькая мышка

ГУЛЯЕМ РАЗАМ

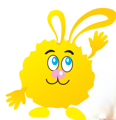
ку́ры
трава

куст
лапа

маска
ёлка

Дзе жыве рэха?

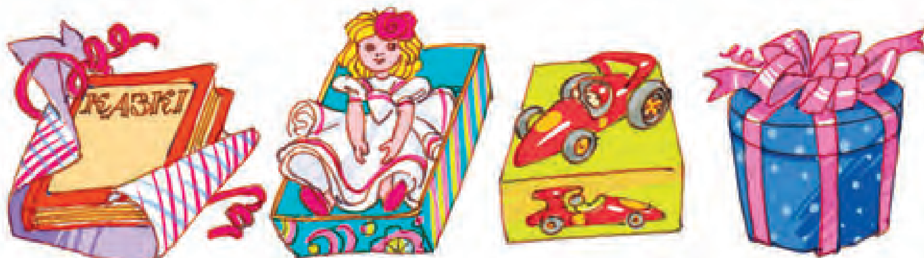

лес музы́ка падару́нак

ЗАПРАШАЕМ НА ДЗЕНЬ НАРАДЖЭННЯ

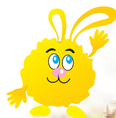

Мядовы пірог

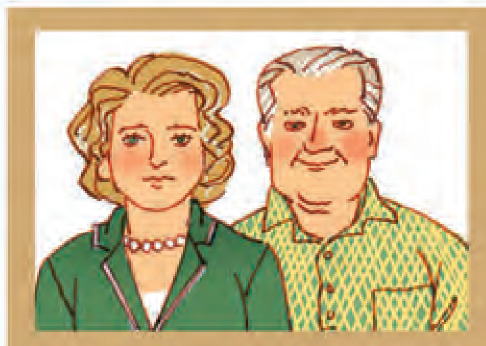
свята стол дуб

браты́ абру́с дупло́

Якая мука́? Якая вада? А мёд?

У ДОМЕ (ХАЦЕ)

мама з татам бабуля з □я□улем

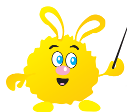
кло́пат турбо́ты абавя́зак

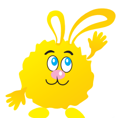

сястра з братам

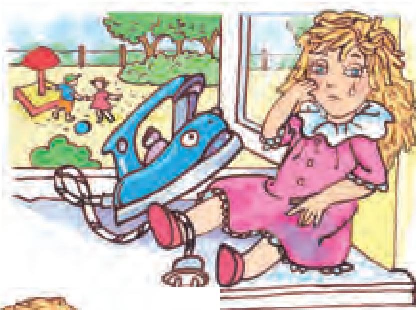

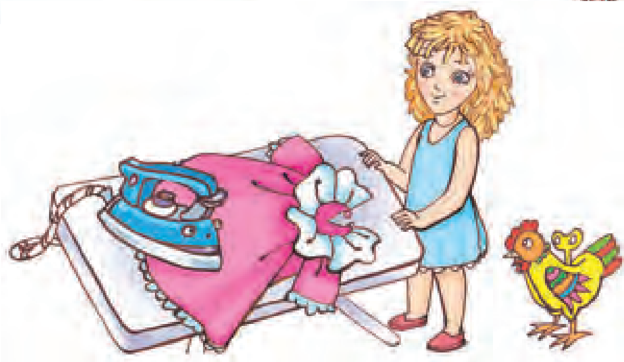

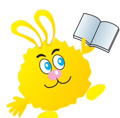
Чароўны прасік

прас	мокрая суке́нка
ша́фа	выда́тны ма́йстар

НА ВУЛІЦЫ (У ДВАРЫ)

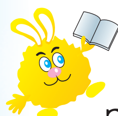

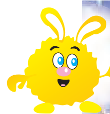

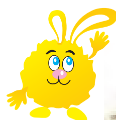
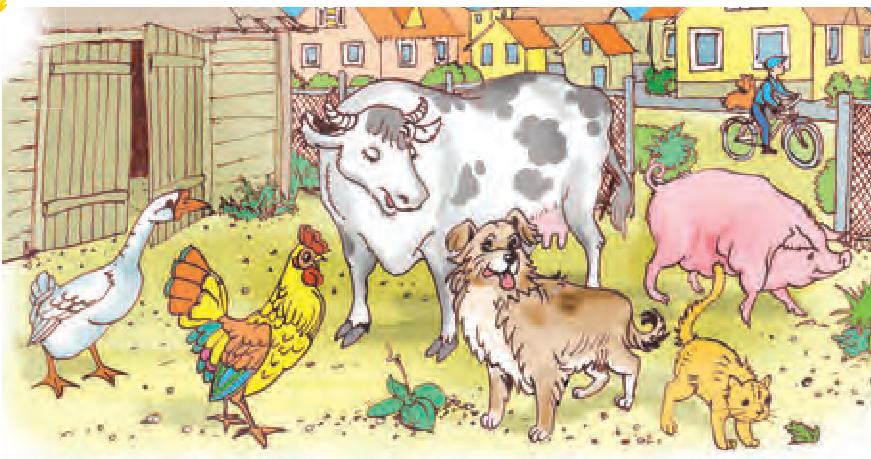

дом двор жыха́р сусе́д
заня́так дапамо́га до́брыя спра́вы

Хто жыве ў двары

Пе́вень, саба́ка, каро́ва, парсю́к — ... .

16

У КРАМЕ

ля́лька ца́цка абара́нак цуке́рка

бо́ты штаны́ кашу́ля суке́нка

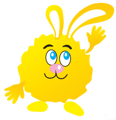
У якой кра́ме ...?

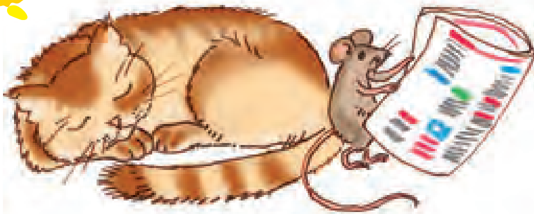
Та́ту мы купля́ем .

Для мамы — .

А сыну — .

Мышка Пік-Пік займаецца бізнесам

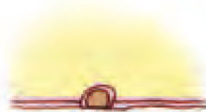

двор мышка норка
слуп кошка кана́па

до́брыя сло́вы ве́рныя сябры́

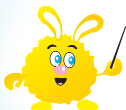
17

НА ПОШЦЕ

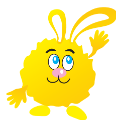

пошта паштальён

паштовая скры́нка

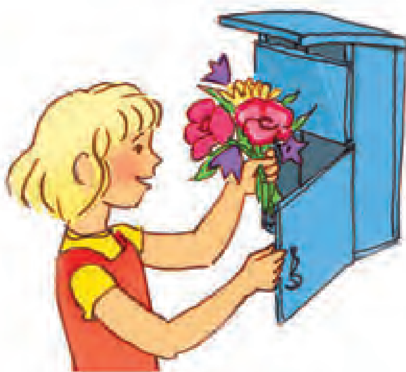

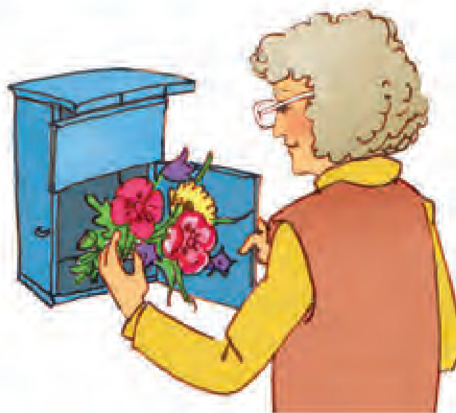

Настачка

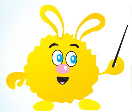

дом	сумка	кве́тка	усме́шка
поле	думка	букет	твар

18

НАДВОР'Е, З'ЯВЫ ПРЫРОДЫ

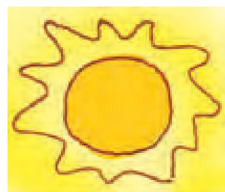

парасо́н хма́ра мала́нка

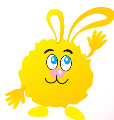

зо́рка со́нца вясёлка ме́сяц

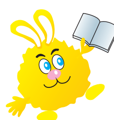
Пухнацік

пту́шка	во́блака	со́нейка
бу́сел	кро́пля	спяко́та
рамо́нак	тума́н	дабрыня́

ПОРЫ ГОДА І ЗАНЯТАК ЛЮДЗЕЙ

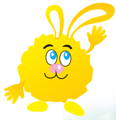

корм для пту́шак
убо́рка хле́ба

дамок для шпака́
ко́пка бу́льбы

Ната́шын букецік

Мама вынесла з ха́ты .

Насы́пала Ната́шы на дало́нь .

Усё лета Ната́ша даглядáла духмя́ныя .

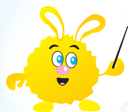
А пе́ршага ве́расня Наташа нарва́ла .

Найлепшы хлеб — ад сваёй працы.

Я І ЖЫВЁЛЬНЫ СВЕТ

зубр
зубры́
зубры́ны
зубраня́

бу́сел   буслы́   бусляня́   бусля́нка

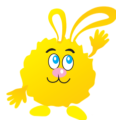

Спрэчка звяроў

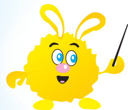

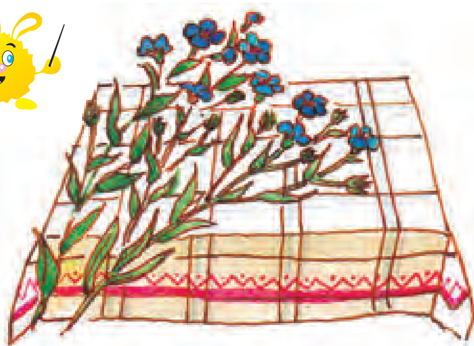
вавёрка барсук каза заяц янот

ду́жы зубр кво́лая мурашка

Хто са́мы мо́цны?

Я І РАСЛІННЫ СВЕТ

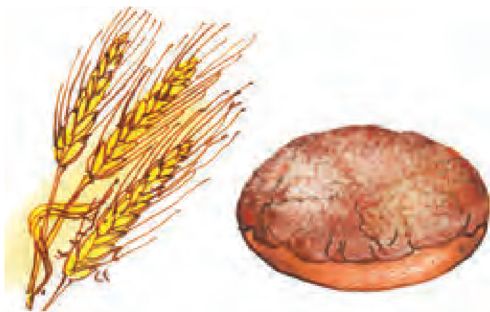

лён
льняны́ абрус

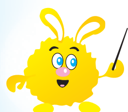
бульба
бульбяна́я бабка

жыта
жытнёвы хлеб

цу́кар
цукро́вы бурак

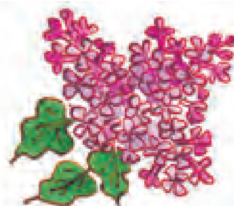

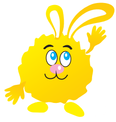
рамо́нак

вало́шка

бэз

Дзьмухавец Пузанчык

сад плот кве́тка пялёстак

 — разу́мная кветка.

Хма́ры на небе — ён закрыва́е .

МАЯ КРАІНА

Мікіта　　　　Васілінка

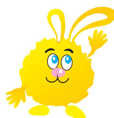
Іра

Іван

ішлі́

ву́ліца Мі́ра

Іван і Іра спыні́лі кро́кі. На доме — на́зва ву́ліцы. Як называ́ецца вуліца? На якой вуліцы ты жыве́ш?

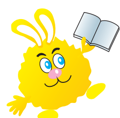
Зямля пад бе́лымі кры́ламі

вясна́ краі́на буслы́

бе́лыя ве́тразі белыя валасы́

бе́лы ко́лер ільняно́й ткані́ны

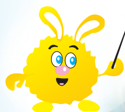

Кожную вясну мы сустрака́ем белых пава́жных пту́шак. Іх кры́лы падо́бныя на ве́тразі. На беларускія зе́млі яны імкну́цца з іншых краі́н.

Буслы́ се́ляцца каля́ вяско́вых хат. У іх вялі́кія гнёзды. Там бусляня́ты.

Буслы́ ста́лі сі́мвалам нашай краі́ны. Беларусь — зямля пад белымі крыламі.

У РОДНЫМ ГОРАДЗЕ (ВЁСЦЫ)

пад’ём з’езд аб’езд

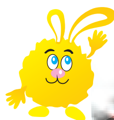

апостраф

аб’я́ва	пад’е́зд	вераб’і́
бібліятэ́ка	ву́ліца	по́мнік

Сарока з праспекта

На вуліцы жыла́ саро́ка. Вераб'і́ з да́ху пад'езда пазіра́лі на яе. А сарока назіра́ла за вуліцай. Яна замаха́ла кры́ламі і апыну́лася каля бібліятэ́кі. Не́як ля кіёска яна знайшла . Што там напі́сана? Можа, там аб'явы?

НАША НАВАКОЛЛЕ

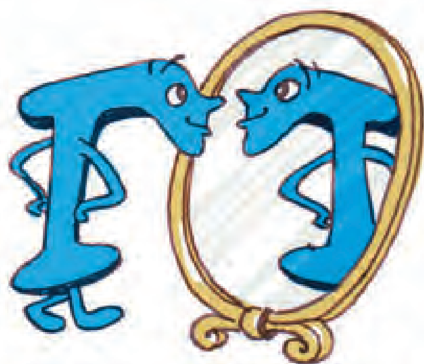

Гг

га го гу гы гэ

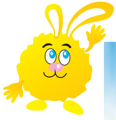
гя гё гю гі ге

горад	**г**уля́лі	**г**у́льні	**г**э́та
я́**г**ады	кру**г**о́м	пабе́**г**	**г**усты́

Летам

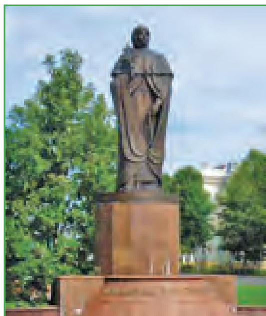
Хо́раша летам. Круго́м лес. Каля яго невялі́кая палянка. За дамамі раслі густы́я кусты. А за горкай — сасновы бор. Там паспе́лі буйны́я салодкія ягады.

збірае іх і думае: «Пайду па маму. Вось назбіра́ем ягад!» Ён вясёлы пабе́г дахаты.

СЛАВУТЫЯ ЗЕМЛЯКІ

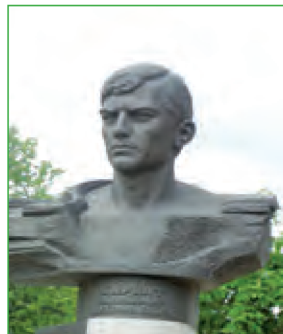

Еўфрасі́ння По́лацкая Франц́ыск Скар́ына

Мара́т Казе́й Уладзі́мір Карва́т

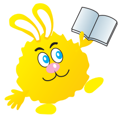

шчыт хлоп**ч**ык **шч**ы́ры

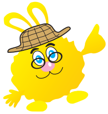
ме**ч** **ч**алавек **шч**аслі́вы

Мясціна, дзе я жыву

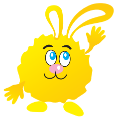

Кожны **ч**алавек хо**ч**а, каб краіна жыла́ **шч**аслі́ва. За свабоду Ай**ч**ы́ны змага́ліся нашы салдаты. Яны героі.

У мірны **ч**ас поба**ч** з намі славу́тыя землякі́. Яны вядо́мыя сваёй добрай пра́цай. Сярод іх рабо**ч**ыя, ура**ч**ы, ву**ч**оныя.

Хто хоча шчаслі́ва жы, той працу павінен любі.

Дзедаў медаль

бой	танк	му́жны бае́ц
сон	страх	злы саба́ка

ПАМЯТНЫЯ МЯСЦІНЫ

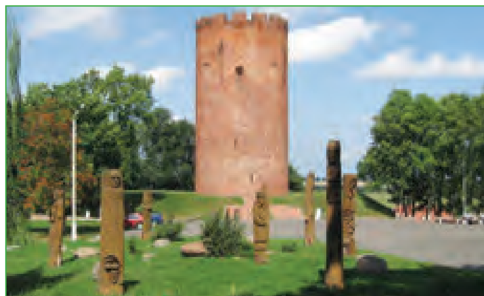

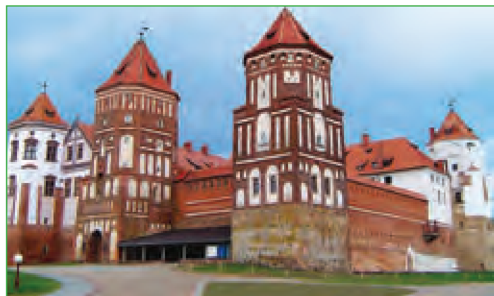
Хаты́нь

Плошча Перамо́гі

Бе́лая вежа

Мі́рскі за́мак

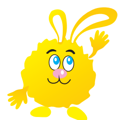
Ў аў яў оў ёў ыў іў эў еў уў

Гарады Беларусі: Бра́слаў, Шклоў, Дубро́ўна, Рагачо́ў, Магілёў, ...

Беларускія вёскі: Аўцюкі́, Бу́дслаў, Ляўкі́, Ручаёўка, ...

Ма́шына Радзіма

пад’ехалі
гаспадыня
Мар’іна Горка
кватэра
горад
Гомель

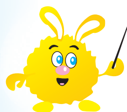

тлума́чыў
галоўны
сяброўка
разгарну́ў
убачыў
даўным-даўно

Маша скла́ла азбуку гарадоў. Яна падабра́ла назвы гарадоў на кожную літару. Мінск — галоўны горад Беларусі. Ёй спадаба́ліся назвы Магілёў, Ваўкавыск. Чаму ў гарадоў такія назвы? Хочаш даве́дацца?

СІМВАЛЫ БЕЛАРУСІ

Гэта герб Беларусі.
На ім каласы, канюшына і лён. Яны перавіты стужкай.

Гэта ... Беларусі.
Ён чырвонага і зялёнага колераў. На ім цудоўны арнамент.

Цц

ці це цё ця цю ць

герб гімн
сцяг памя**ць**
Ба**ць**каўшчына

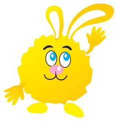
сце́жка **ц**ёплы ля**ц**я́**ць** пяю́**ць**
го**сц**і **ц**іка́вы звіня́**ць** нясу́**ць**

Зямля — маці, а праца — бацька.

Што такое Бацькаўшчына?

Што такое Бацькаўшчына?
Знаеш?
Гэта ніва,
сцежачка лясная.
Гэта ў лузе
залатая пчолка,
а ў вачах тваіх —
вясёлка.

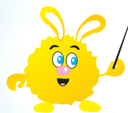

Гэта дом твой,
школа.
Гэта песні,
што звіняць наўкола.
Гэта сам ты,
гэта тата твой і мама,
і сябры твае таксама.

А. Касцецкі.

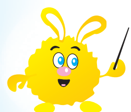
ГОНАР БЕЛАРУСІ

настаўніца аграном цялятніца

шахцёр урач тракта**ры**ст

Рр

ра ро рэ ру ры

рукі п**р**ыйшлí д**р**ýжныя т**р**э́ба

работа **р**óбяць дóб**р**ыя д**р**э́вы

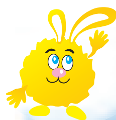

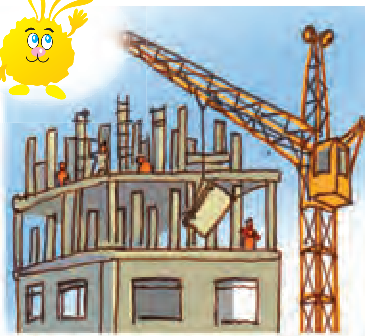
Па дарозе ідучы, грыбоў не набярэш.

Не раскусіўшы арэх, зерне не з'ясі.

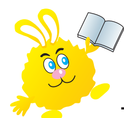
Верныя памочнікі

У чалавека было есяць верных памочнікаў. Як пачне пра іх расказваць, не нахваліцца:

— Якія ў мяне добрыя работнікі! Усё яны ўмеюць. Трэба было — дом пабудавалі. Захацеў агарод ускапаць — калі ласка! А потым і дрэвы пасаілі.

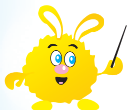
— А ці дружна жывуць твае памочнікі? — спыталі ў чалавека.

— Дружней за іх у свеце не знойеш, — усміхнуўся той. — Кожную работу разам робяць.

А ў цябе ёсць такія памочнікі? Як іх завуць?

Р. Бензярук (скарочана).

СВЯ́ТЫ НА БЕЛАРУСІ

Дз дз

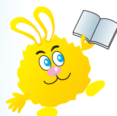

Радзі́ма дзяржа́ва падзе́я

падзя́ка дзе́ці дзень

Дзень Незале́жнасці — галоўнае свята нашай краіны. Радзіма стала свабоднай. Мы ўдзя́чныя ветэранам.

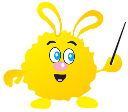

Купалле — народнае свята. У гэты дзень па́ляць во́гнішча. Дзяўчаты плету́ць вянкі і кі́даюць іх у раку. Вянкі плыву́ць па вадзе́.

Людзі спява́юць і во́дзяць караго́ды.

Купалі́нка, купалі́нка,
цёмная ночка,
цёмная ночка,
а дзе ж твая дочка?

Дж дж

ураджай

дождж

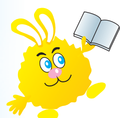

Дажы́нкі — свята ўраджаю. Ураджай збіра́юць во́сенню. Тады і адзнача́юць свята. На́ват **дождж** не перашкаджа́е святу.

Дзе шчодрая праца, там — густа,
а дзе лянота — там пуста.

Я І МАЯ МОВА

Я жыву́ ў Беларусі. Беларусь — мая краіна. По́бач мае́ землякі́, сваякі́, сябры́, сусе́дзі. Беларусы — праца-ві́ты і мі́рны народ.

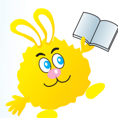

Вы ганарыцеся, беларусы, —
наша мова такая прыгожая!

М. Дукса.

Белы ручнік мой, белы абрус,
сам я няцёмны душою.
Хто ў белым свеце я? Я — беларус, —
будзьце знаёмы са мною.

В. Жуковіч.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Мой край завецца Беларуссю : дапам. для педагогаў устаноў, якія забяспечваюць атрыманне дашк. адукацыі / [аўт.-уклад. А. І. Красіла]. — 3-е выд. — Мазыр : Белы Вецер, 2008. — 160 с.

2. Незабудкі : вершы : для мал. шк. узросту / уклад. У. І. Карызна, Я. І. Хвалей. — Мінск : Юнацтва, 2000. — 336 с.

3. Дубініна, Д. М. Свет вакол мяне : вучэб.-метад. дапам. для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларус. мовай навучання / Д. М. Дубініна. — 2-е выд., пашыр. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2012. — 128 с.

(Назва і нумар установы агульнай сярэдняй адукацыі)

Навучальны год	Імя і прозвішча вучня	Стан вучэбнага дапаможніка пры атрыманні	Адзнака вучню за карыстанне вучэбным дапаможнікам
20 /			
20 /			
20 /			
20 /			
20 /			
20 /			

Вучэбнае выданне

Антонава Надзея Уладзіславаўна
Галяш Галіна Аксеньеўна

БЕЛАРУСКАЯ МОВА

Вучэбны дапаможнік для 1 класа
ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі
з рускай мовай навучання

Нач. рэдакцыйна-выдавецкага аддзела *Г. І. Бандарэнка.*
Рэдактар *Т. У. Прымачонак.* Мастацкі рэдактар *Н. А. Хромава.*
Мастакі *Н. У. Сустава, Н. А. Хромава.* Камп'ютарная вёрстка *М. І. Чэплаводскай.*
Карэктары *К. В. Шобік, Д. Р. Лосік*

Падпісана ў друк 03.05.2017. Фармат 70×90 1/16. Папера афсетная.
Друк афсетны. Ум. друк. арк. 4,68. Ул.-выд. арк. 4,43 + 0,47 форз.
Тыраж 126 000 экз. Заказ

Навукова-метадычная ўстанова «Нацыянальны інстытут адукацыі» Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/263 ад 02.04.2014. Вул. Караля, 16, 220004, г. Мінск

ААТ «Паліграфкамбінат імя Якуба Коласа».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 2/3 ад 04.10.2013.
Вул. Каржанеўскага, 20, 220024, г. Мінск